

EEN WELDOENER TEGEN WIL EN DANK

HUMORESKE

DE oude in zijn witte kiel zat op de bank voor de herberg, de beenen gekruisten deelleboog van zijn rechterhand rustende in de palm van zijn linker. Tusschen de vingers van zijn rechterhand schommelde een tabakspijp. De pijp was leeg; toch ging de oude man voort met lange halen aan zijn pijp te trekken. Al dien tijd keken zijn waterige oogen met troostelozen blik naar het kerkhof aan de overzijde van den weg, dat hiervan door een ijzeren hek gescheiden was. Er was een kleine grafheuvel dichtbij het hek en ik verbeeldde mij nu te begrijpen wat de reden was van den kommer die in het dorpje heerschte. Wijzende naar den grafheuvel, zei ik tot den oude:

„Dit dorp schijnt een vallei van tranen!”

Hij nam de pijp uit den mond en blies een denkbeeldige rookwolk weg.

„E-ja-al!” zei hij en zuchtte.

„Ik ben sedert twee dagen hier, maar heb nog niemand zien lachen.”

„We hebben geen reden om te lachen,” antwoordde hij.

„Iemand gestorven?”

„E-ja!” Opnieuw een zucht. „Noach Knobbeldam!”

„Kort geleden?”

„Vijftien jaar!”

„Sapperloot! Da's 'n heele tijd. Hij was een philantroop, niet?”

De oude bukte met moeite en raapte een steentje op.

„Dat is heel mooi,” zei Schenkelman dan, „maar ik moet mijn rekeningen betalen en als mijn klanten het mij niet doen, dan werd ik door mijn schuldeischers op straat gezet. Snap je dat, Noach!”

„Ezra,” antwoordde Noach plechtig, „lees je de schrift? Daar staat in: Voor geschoren lammeren tempert Hij den wind.”

„Dat mag waar wezen,” zei baas Schenkelman, „maar ik heb nog nooit gehoord, dat lammeren geschoren worden.”

„Soms wel, soms wel,” hernam Noach, zijn lippen afvegende met den rug van zijn hand. „Ik wacht binnenkort een erfenis en dan... en dan, Ezra...”

„Jij „wacht” al zoolang op je erfenis,” bromde de slager. „'t Is alleen lam dat ze niet op jou wacht. Nee, je krijgt deze klui niet, die is voor den meester. Hij betaalt.”

„Ah!” zuchtte Noach, zijn oogen van de begeerde klui afwendende. „Als mijn rijke broer in Amerika wist, dat mij een klui geweigerd wordt! Hij werd ziek van ergernis! Doch laat ons er niet meer over praten, Ezra!”

„Als ik jou was, Noach,” zei Schenkelman op gemoeidelijken toon, „dan zou ik niet zoo dikwijls over mijn rijke familie praten. De winkeliers in 't dorp zijn niet zoo geleerd als Noach Knobbeldam, maar ze zullen je niet eeuwig op dat ouwe praatje krediet geven. Ze zijn al zóó dikwijls beetgenomen, dat ze je leugens ruiken, een uur in den wind!”

Binnen een half uur wist het geheele dorp dat baas Knobbeldam het slachtoffer was geworden van een lafhartige aanranding en nu bewusteloos lag in zijn kamer achter de werkplaats.

Een week lang was het dorp in zorg gedompeld; vooral voor de winkeliers was het een kwelling. Kruidenier, slager, bakker, groenteboer allen kwamen om beurten kijken aan het raam van de kamer waar de oude man den grootsten strijd streed, die eenig man of vrouw te strijden heeft. Doch gaandeweg verminderde de angst in de gemoederen der wachtenden en tegen het einde der week maakten ze hun berekeningen hoeveel het inboedeltje wel zou opbrengen. Ze keken nu uit of de blinden nog niet gesloten werden, om dan dadelijk met hun rekeningen te komen.

Maar Noach herstelde. Arabella verbaasde de wachtende schuldeischers, toen ze huilende het huis kwam uitloopen, in haar hand een papier. Het was een chèque, geteekend door Noach Knobbeldam en op naam van Arabella Poedel voor een bedrag van tien duizend gulden.

Schenkelman, de slager, trok de chèque uit haar hand en las haar hardop voor aan de andere schuldeischers rondom hem. Voor een oogenblik keken ze elkander half ongelooovig, half beteuterd aan, toen lachte de slager grimmig en greep Arabella bij den arm.

„We laten ons niet lijmen, vrouwtje,” zei hij haar het papier teruggevend. „Nou, vort ermeel!”

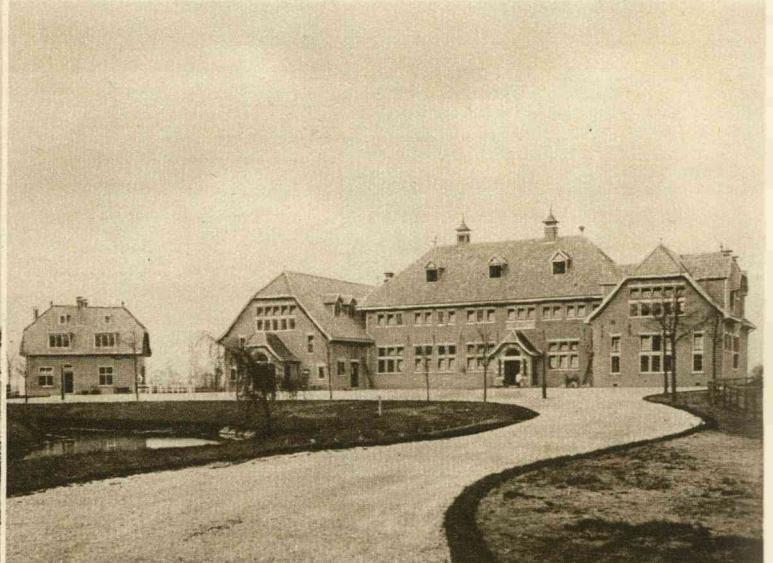
„Ik zei hem 't is niets,” zuchtte zij, „maar hij is

Het onlangs te Olst geopende nieuwe Ziekenhuis.
(Foto F. A. M. Topman, Zwolle.)

Oud-Katholieke Kerk a. h. Willemsplantsoen te Utrecht, gebouwd n. h. ontwerp van den architect E. G. Wentink

De Koningin Wilhelmina-school, die enkele weken terug in de Marthastichting te Alfen is geopend.
(Foto F. Mulder Jr.)

„Zoo noemde hij z'n zelve,” zei hij, „maar hij was zoo hard als deuze steen. 't Dorp was gelukkig als de vogels in de lucht voor hij kwam, en nou geen lach meer, sinds hij weg is, niks niet!”

Bij gedeelten hoorde ik de geschiedenis van Noach Knobbeldam, van beroep schoenmaker, die ik hieronder volgen laat.

Noach Knobbeldam was een man van twee en vijftig jaar en ongetrouwd. De eenige persoon in het dorp die vertrouwen in hem had en hem hulde bracht voor zijn geleerdheid (hij was een hartstochtelijk lezer) was zijn oude huishoudster, een stumperd, die blij was dat ze op haar ouden dag bij hem een onderdak gevonden had. Hij was de eenige schoenmaker in het plaatsje en had daarom al het werk, voor zooveel het waard was; en jaar in, jaar uit zat hij daar met een gelapten schoen tusschen de knieën en een olielampje naast zich, waaraan hij de was warmde voor het afwerken der zolen.

Noach had geen enkelen vriend in het dorp, ten gevolge van zijn onbedwingbare geringschatting voor wat hij noemde de alldroevigste onwetendheid van de boerenbevolking. Hij keek verachtelijk op hen neer en bespotten hen, zich zelf honderdmaal afvragende, waarom hij toch onder hen bleef wonen. Alleen zijn schuldeischers waren gevrijwaard voor zijn geleerde schimpscheuten. Zij werden integendeel heel beleefd door hem behandeld. Daar was, bij voorbeeld, Schenkelman, de slager.

„Wel, Noach, hoe staat het er mee?” vroeg deze vaak, terwijl hij wederom een nieuwen post bij de oude schuld schreef. Dit „hoe staat het er mee” beteekende dan: „wanneer zal je toch eens betalen.”

Maar Noach, met de vaardigheid van een in het nauw gedreven spreker op een verkiezingsmeeting, wist snel van onderwerp te veranderen.

„Schenkelman,” zei hij dan, terwijl hij zijn hoofd schudde, „het hangt van mijn eigen oordeel af, wanneer ik dit dorp van uiskuikens den rug zal toekeeren; doch als er een mensch zal zijn voor wien mij dit spijten zal, dan is het de heer Ezra Schenkelman, wiens groote bekwaamheid in het debiteeren van levenswaarheden het eenige lichtende punt is in deze atmosfeer van onwetendheid.”

„Mijnheer,” zei Noach, wijzende naar een stuk vleesch op de toonbank, „het is een beleediging voor je eigen merkwaardige scherpzinnigheid om de dorpelingen zooveel schranderheid toe te dichten. Wil je zoo vriendelijk zijn dit vleesch te wegen, zonder been?”

„Nee,” zei de slager nog steeds op vriendelijken toon. „Je zult een ander smoetje moeten verzinnen; we hebben nou genoeg van het ouwe praatje.”

Noach ging naar huis, de wenkbrauwen gefronst, en met den ongeschoren mond mompelende, woorden, die toonden, dat zijn geest werkzaam was. Hij riep zijn huishoudster.

„Arabella!” zei hij zacht en overredend, „ik laat het aan je zorg over, overtuigd dat je het tot een goed einde weet te brengen. Ga jij eens naar baas Grabbel, breng hem de betuiging van mijn diepste hoogachting en van mijn ongeschokt vertrouwen dat zijn oudste zoon bestemd is om een groot man te worden. Zeg hem dat hij als een groenteboer die zijn vak verstaat mijn bewondering wegdraagt en vraag hem dan tegelijkertijd om een zak aardappelen, maar breng vooral niet minder mee dan vijf pond.”

„Hij was gisteren zeer onvriendelijk,” zei Arabella weifelend. „Ja, hij was ruw!”

Noach wuifde met zijn hand dat zij heen zou gaan.

„Je kan geen zijden beurs maken van een varkensoor, Arabella!” merkte hij op. Daarna hervatte hij zijn arbeid, het lappen van een ouden schoen. Hij boog zijn grijs hoofd over zijn werk en peinsde over de woorden van den slager: „Je zult een ander smoetje moeten verzinnen!”

Gedurende dien namiddag vond Noach Knobbeldam gelegenheid om een half dozijn dorpsbewoners den mantel uit te vegen. Hij ging zelfs zoo ver dat hij er een bedreigde; en gezegend met een robuuste gestalte was hij in staat aan zijn bedreiging klem bij te zetten. Toen de schemer viel eindigde hij met werken. Hij ging voor zijn woning zitten en rekende uit dat hij zestig cent en dertig cent dat is negentig cent verdiend had met schoenenlappen.

Daar kwam eensklaps uit het duister van de dorpsstraat een welgemikte steen aanvliegen. Hij trof Noach Knobbeldam aan den slaap, zoodat hij voorover viel met een zucht en zoo vond Arabella hem, toen ze thuis kwam.

geheel in de war. Hij scheldt zichzelf uit voor een ouwe ellendige gierigaard en bidt om vergeving voor zijn zonden.”

Schenkelman vatte haar bij den schouder. „Heeft de dokter hem gezien?” vroeg hij ernstig.

„Hij kwam dezen morgen,” zei Arabella, „maar Knobbeldam was net ingeslapen en toen wou hij niet hebben dat ik hem wakker maakte. Een half uur later ging de dokter...”

„Baas Grabbel,” zei Schenkelman, „met je permissie, we zullen even in jouw winkel gaan, om dat vrouwensch nader te ondervragen. Het is onze plicht haar te waarschuwen voor het gevaar dat zij medeplichtig zou kunnen worden aan een misdaad.”

Ze begaven zich naar de achterkamer in baas Grabbel's winkel. Er voegden zich nog eenige klanten bij hen. De deur van de kamer werd gesloten en Arabella werd aangeraden alles naar waarheid te vertellen en niets te verzwijgen.

„Toen hij ontwaakte,” zei ze huilende, „riep hij mij aan zijn bed. „Hoeveel heb ik nog te goed van de bank, vrouw!” vroeg hij, zijn oogen half gesloten. Ik vertelde hem, hij had ongeveer honderdvijftig gulden tegoed.”

Een zucht van verlichting ging door het vertrek. Niet een van de schuldeischers was ooit zoo hoopvol geweest.

„„Honderdvijftig gulden!” riep hij uit, mij bij den arm grijpende zóó!” ze deed het voor. „„Vijftien miljoen, meen je,” zei hij en toen ik hem in zijn arme oogen keek, zag ik wel dat het mis met hem was. Een van mijn broeders is denzelfden weg gegaan. „Vijftien miljoen,” zei hij weer, „en al deze jaren, Arabella, was ik een ellendige, schrapende, ouwe gierigaard. Onhebbelijk tegen mijn vrienden en ruw tegen de arme boeren. Ik heb steeds ruzie tegen hen gemaakt, heb hen bespot en uitgelachen, maar zij hebben mij telkens hun andere wang toegekeerd.”

„O, ja,” zei baas Schenkelman en ofschoon hij lachte, terwijl hij dit zei, was er een hatelijke klank in zijn stem. Hij keek met een blik van verstandhouding naar baas Grabbel.

Arabella wischte haar oogen af met de punt van haar schort.